

LA TELEVISIÓ INTEL.LIGENT

Referencia bibliogràfica

ÚCAR, X. (1994) "La televisió intel.ligent", pp. 36-37. **Crònica d'ensenyament.** N° 71. Desembre. Ed. Generalitat de Catalunya. Barcelona

La televisió ha estat un dels mitjans de comunicació social que més ha impactat la vida de les nostres societats d'ençà la segona gran guerra. En poc més dues dècades arribà a la majoria de les llars del món desenvolupat i passà a convertir-se en un dels centres d'interès més importants de l'entorn familiar. De poc ha servit la polèmica generada al voltant dels seus efectes i la quantitat d'estudis contradictoris sobre la seva pretesa influència inhibidora, sublimadora o estimuladora de les emocions. La lògica de l'ús ha superat qualsevol obstacle i, avui en dia, regna a la nostra llar modelitzant, d'una manera encara poc coneguda, la nostra vida quotidiana i la dels nostres fills.

La "caixa tonta" dels seixanta, que ens oferia per un canal únic imatges en blanc i negre en formats molt aparatosos, és, als noranta, un sofisticat aparell d'alta resolució que ens proporciona per diferents canals, en color i en formats dels tamanyos més variats, tot tipus d'informacions i entreteniments. L'actual televisió ha passat a ser una mena de "finestra màgica" que ens apropa a qualsevol paisatge, a qualsevol música o a qualsevol temps i que es constitueix com a punt de referència obligat en les nostres interaccions socials.

Fa trenta anys ningú no preveia que la televisió s'integraria de la manera que ho ha fet a la nostra vida. El televisor aconsegueix en aquests moments una multiplicitat de funcions dins la llar. Segons les hores i les circumstàncies familiars pot jugar el paper de custodi, mantenint els nens ocupats; el de preceptor, mostrant possibles itineraris d'aprenentatge que els nens integraran sense que puguem endevinar els productes resultants; el d'acompanyant, tan necessari amb l'augment de llars individuals; el d'animador, que ens distreu i omple el nostre temps lliure; i el d'informador, que ens proporciona notícies, aconteixements, opinions i, sobretot, la il·lusió d'estar connectats amb tot el món. Semblaria, fins i tot, que hem perdut la línia que separa la realitat de la ficció i que no som capaços de pensar més enllà del que, per excés o per defecte, ens suggerèixen els mitjans.

La televisió és la nostra nova realitat. Una realitat que regula -al dir d'alguns autors- els desequilibris inherents a la vida en família: els conflictes, els canvis d'humor, els silencis o l'agressivitat reprimida. La lògica de l'ús del televisor li ha acabat conferint un paper molt diferent i molt més complex del que, en principi, li atribuï la pròpia tecnologia, que el limità a tasques d'informació i distracció.

Moltes són les preguntes que ens fem mirant el futur. Succeirà el mateix amb les noves tecnologies televisives que es troben al nostre horitzó més immediat? També desbordaran les previsions dels tecnòlegs que ens les presenten tan ben

embolicades? Quines i com seran les noves lògiques d'us que descobrirem a través d'elles? La velocitat dels canvis a la nostra societat i l'evolució d'un mercat orientat només pels beneficis, fa que ens haguem d'enfrontar a un nou repte sense haver acabat d'assimilar l'anterior.

ELS TEMPS QUE S'ACOSTEN: LA REVOLUCIÓ MULTIMEDIA

A l'octubre passat s'anunciava l'alliberament, al nostre Estat, del monopoli de Telefònica sobre les telecomunicacions. La data assenyalada és l'1 de Gener del 1998. A partir d'aquell moment restarà definitivament obert el camí que ens conduirà per les autopistes de la informació cap a l'anomenada "revolució multimedia". La televisió per cable és el primer pas. Sis-centes xarxes distribueixen avui la seva programació a un total de cent setanta-cinc mil llars de l'Estat espanyol i es preveu que aquesta quantitat es multiplicarà per deu en els propers anys. Ningú no pot saber què significarà realment això en les nostres vides, però, com assenyala Toffler (1992), *las noves tecnologies que estan apareixent no són només d'informació sinó de cultura*, generadores, per tant, de nous costums, noves maneres de pensar, de relacionar-nos i de viure en societat.

En els temps que s'inicien ja no es pot considerar la televisió com un fenomen aïllat i independent d'altres tecnologies. Difícilment podrem tornar a estudiar els seus efectes com s'ha fet fins ara, "en estat pur", és a dir, sense la concurrència indisociable d'altres mitjans. Això aviat formarà part del passat. La televisió que s'acosta ho fa en un paquet integrat on les diferències entre ordinador, video, cinema, telèfon o televisió, a més de indetectables, seran irrelevants.

Els multimedia són el resultat de la integració de la indústria informàtica (software i hardware), l'oci (video, cinema i televisió) i la comunicació (proveïdors, gestors de xarxes, editorials, empreses periodístiques, telefòniques, etc.). Les possibilitats que ofereix aquesta tecnologia es multipliquen si afegim que l'ordinador, la televisió i el telèfon, integrats en els nous multimedia, seran, tanmateix, interactius. A través d'ells podrem tenir, entre altres, serveis de teleducació, video o televisió a la carta, teleassistència o telecompra. Des de la pantalla de l'ordinador o del televisor ens podrem connectar amb bancs de dades d'arreu el món, podrem sol·licitar i lliurar informació a tots els punts del planeta, podrem participar en debats internacionals, elegir el programa o la pel·lícula que volem veure en el dia i hora que desitgem i consultar amb el nostre banc o amb l'oficina sobre qualsevol gestió que vulguem realitzar. Viurem sumergits en una autèntic al·livi de telecomunicacions. La interactivitat ens obrirà la porta a un món fascinant que ens permetrà relacionar-nos amb persones de tot arreu només comunicant-lo "interface" (el programa es relacionarà amb l'usuari) al

televisor. En l'actualitat moltes d'aquestes possibilitats ja estan al nostre abast. Per posar un exemple, l'any passat es varen vendre als Estats Units més enciclopedies en suport multimedia que en exemplars impresos.

Amb la televisió per cable local però d'alta resolució i cable coaxial circulem per l'autopista de la informació. La xarxa internacional Internet, amb quasi trenta milions d'usuaris, és l'autopista de la informació més important existent al món. Mitjançant un ordinador i un modem ja es possible connectar-se i accedir a serveis de correu electrònic i a bancs de dades informàtics. En aquesta xarxa, la nostra veu és una més entre d'altres, sense jerarquies ni limitacions geogràfiques.

En els propers anys, la llar serà l'espai privilegiat per l'oci i l'entreteniment, per a la formació, el treball i les compres domèstiques. Els multimedia ens posaran el món al nostre abast i podrem relacionar-nos sense haver de sortir de casa. A l'any 2015 -diuen els prospectivistes- un 25% de totes les transaccions mercantils s'efectuaran des del propi domicili. Estem encara davant d'una revolució de conseqüències i resultats imprevisibles.

Els multimedia com a noves "pròtesi intel·lectuals" suposen, certament, una revolució però, com denuncia Perriault (1991), si les mirem d'aprop, observem que les anomenades *màquines de la comunicació tenen més aviat una funció de contacte que no pas de comunicació*. Els temps que s'acosten són els de la "informàtica interpersonal" i "la cultura del simulacre" o el que és el mateix, les relacions interpersonals mediatitzades i l'equiparació de la veu amb la presència.

DE L'AUTOPISTA A LA SUPERAUTOPISTA DE LA INFORMACIÓ

Circularèm per les superautopistes de la informació quan la fibra òptica substitueixi el coure i quan a la veu, textos i dades s'els hi afageixin les imatges. La televisió del segle XXI serà per cable, digital i interactiva: una televisió intel·ligent (TV amb microordinadors integrats).

La històrica "caixa tonta" es transformarà en una de les parets de la nostra llar i ens oferirà, en resposta als nostres senyals vocals, imatges hiperreals o paisatges relaxants. Processarà tota la informació digital que ens arribi, sigui per cable, xarxa telefònica o senyals dels satèl·lits i -a través d'un "programa agent", instruit segons els nostres interessos-, seleccionarà, filtrarà i sintetitzarà tota aquella informació, de les agències i les busties electròniques, que ens resulti pertinent. Això el·liminarà progressivament la distinció tradicional entre mitjans impresos i visuals. La televisió intel·ligent tindrà una *arquitectura oberta* (Negroponte, 1989) que ens possibilitarà des d'una connexió audiovisual en

temps real amb el centre de producció de programes per a participar en un concurs o seleccionar una programació personalitzada, fins l'emissió del nostre televot en la futura democràcia electrònica.

Amb la quantitat i qualitat dels serveis que ofereixen, les superautopistes de la informació aniran poc a poc reforçant la idea col·lectiva que existeix un altre "món", l'anomenat *ciberespai*, un món on es desenvoluparan la major part dels nostres intercanvis socials i d'on ens arribarà la majoria de la informació.

Segons Woolley (1994) en aquest nou escenari d'arquitectura oberta les emissores no difondran "facsimils" de les imatges televisives sinó la informació necessària per a que el televisor intel·ligent les reconstrueixi a la llar. Els models informàtics d'episodis històrics, d'aconteixements, de viatges o d'aventures podran, fins i tot, ser adquirits per utilitzar-los com a telons de fons d'altres històries creades pel televisor intel·ligent a la pròpia llar. Veure la televisió es convertirà en una experiència interactiva en la que la mateixa sala es transformarà en un món virtual on l'espectador entrarà i sortirà a voluntat. Tornant-se ella mateixa una tecnologia d'immersió, la televisió intel·ligent podrà competir amb les tecnologies immersives de la realitat virtual.

La televisió del futur integrarà també, per últim, la tecnologia de la telepresència, per mitjà de la qual l'espectador podrà visionar en temps real, a través dels ulls d'un robot, paisatges o indrets inaccessibles per a les persones.

I ELS CAMINS DE SORRA?

Esboçades les previsions que a mig plaç es fan sobre el futur de la televisió, cal preguntar-se si les superautopistes de la informació, que ens faran recórrer el món de manera superficial i accelerada, ens faran oblidar també la màgia del passeig, del caminar pausat que ens omple d'equilibri, de la sorpresa d'un descobriment o d'una trobada inesperada; si substituïrem el contacte per la imatge i el sol per la llum artificial de la nostra sala. No es tracta de renunciar als beneficis del futur sinó als errors del passat. No hem de caure un altre cop, com ens ha passat amb la televisió, en usos i aplicacions indiscriminades propiciades per enlluernaments efímers, per interessos corporatistes i econòmics o, simplement, -com seria el cas dels nens- per manca de criteris orientadors. Cal estudiar urgentment de quina manera ens afectaran aquestes tecnologies, a quines aplicacions les destinarem i com educarem els nostres fills en el seu ús. Cal disposar de criteris fonamentats que guiïn i orientin les lògiques d'ús d'aquests nous mitjans. Com assenyala Perriault (1991), *l'escola no s'hauria de preocupar tant de les màquines que ha d'instal·lar com de les capacitats que vol suministrar*.

Dr. Xavier Úcar Martínez
Dpt. de Pedagogia Sistemàtica i Social
Universitat Autònoma de Barcelona.
Octubre, 1994.